

El president de Bolívia, Evo Morales, després d'un intens estira-i-arroña amb l'oposició, ha pogut dur endavant el projecte d'una nova constitució que, segons ell, permetrà una "refundació" del país. Amb la nova llei, Morales, el primer president indígena de la història de Bolívia, vol donar més relleu a la majoria indígena, sobretot pel que fa als drets i al repartiment de la terra. La nova constitució, que fou promulgada dissabte passat, dia 7 de febrer, preveu, a més, una descentralització del poder cap a les autonomies i el control de l'estat sobre sectors estratègics, com ara l'explotació dels jaciments de gas.

—**Senyor Pimentel, el 25 de gener passat el poble bolivià va aprovar en referèndum la nova constitució que ha impulsat el president Evo Morales. Què n'espereu, vós i la vostra formació, el MAS, d'aquesta nova carta magna?**

—L'aprovació de la nova constitució implica l'obertura d'un gran procés democràtic que ha de permetre de crear nous espais de convivència i respecte mutu. Gràcies a aquesta llei, Bolívia podrà avançar com a país sobirà, no tan sols en la política internacional, sinó també pel que fa a l'autosostenibilitat com a estat; és a dir, és un gran pas per a assolir la sobirania alimentària, la sobirania dels recursos i dels drets, a més dels serveis bàsics, com la sanitat i l'educació. Són drets de qualsevol ésser humà que l'estat ha de satisfer.

—**Aquesta nova constitució ha estat definida per molts com a "indigenista". Què aporta la nova llei per al benefici dels pobles originaris de Bolívia?**

—No considero que es tracti d'una llei precisament indigenista, però sí que la constitució posa molt d'èmfasi en els drets dels pobles originaris i en els camperols, perquè aquests han estat els grans ignorats. Per tal de respectar-los estem obligats a deixar ben clar que són iguals que nosaltres. Els drets han de ser els mateixos per a tothom.

—**De tota manera, el referèndum va mostrar també que creix la divisió entre el govern i els departaments de l'anomenada mitja lluna,**

JORDI PLAY

que conformen la regió més rica del país. Quines repercussions tenen per a Bolívia les reivindicacions autonòmiques dels departaments de l'est?

—Aquesta divisió no existeix. És una interpretació falsa. Si bé la Constitució ha rebut el suport del 61% dels votants al referèndum, hi ha una altra manera de veure-ho. A tres dels nou departaments en què es divideix el país, el sí hi va guanyar amb un suport de més de dos terços dels votants, i als quatre departaments on no ha triomfat, el vot de suport a la nova constitució hi va fluctuar a l'entorn del 40%. Això no significa que hi hagi divisió, sinó que

és una mostra del bon funcionament democràtic que hi ha al país. Fins i tot, els líders opositors han acceptat que el resultat és un reflex de la voluntat popular.

—**Però, tot i l'acceptació del resultat per part de l'oposició, un líder d'una plataforma pel no del departament de Santa Cruz va proposar de negociar amb el govern un pacte autonòmic i va parlar explícitament de confederació...**

—Mireu, Bolívia és un estat unitari, en el qual les autonomies tenen la possibilitat de créixer, tant pel que fa al desenvolupament dels seus re-

“Renunciar a la reelecció indefinida és una concessió a l’oposició”

José Pimentel (Catavi, Bolívia, 1949) és diputat al parlament bolivià, on presideix la comissió de desenvolupament econòmic. Aquest dirigent del Moviment al Socialisme (MAS), la formació que encapçala el president Evo Morales, parla de les perspectives que s’obren al seu país arran de l’aprovació d’una nova constitució.

cursos productius com culturalment. A Bolívia ningú no planteja la federalització. Hi ha, si més no fins ara, un interès a mantenir una identitat nacional boliviana, això sí, respectant les diverses cultures que hi ha al país. Ningú no proposa un estat federal. Això va ser una proposta precipitada que va haver de desmentir-se.

—Amb el projecte original, Morales aspirava a poder ser reelegit indefinidament, però l’oposició va aconseguir que aquest punt fos suprimit de la nova constitució com a condició prèvia per a acceptar la celebració del referèndum. La veieu

positiva o negativa, la limitació del mandat presidencial?

—Considerem que renunciar a la possibilitat d’una reelecció indefinida ha estat una concessió a l’oposició. Però, tot i que som conscients que el lideratge d’Evo Morales és indiscutible, el procés constituent és irreversible, amb ell o sense.

—A banda d’això, l’oposició va introduir un centenar de canvis al projecte original. La nova constitució neix desvirtuada?

—No, la Constitució no neix desvirtuada. Passa que l’oposició, amb aquestes reclamacions, ha volgut ga-

rantir-se la supervivència política. Aquests canvis que s’han introduït al projecte original permetran la vigència de l’oposició, que, en cas contrari, hauria desaparegut.

—Amb l’aspiració a la possibilitat de ser reelegit indefinidament, Evo Morales segueix les passes d’Hugo Chávez, que vol fer això mateix a Veneçuela. La influència del president veneçolà sobre Morales és un benefici o un llast per als bolivians?

—El procés bolivià és totalment independent. Els arguments de Morales es deriven de la lluita social i d’unes particularitats que no tenen res a veure amb el cas veneçolà. No crec que hi hagi cap influència de Veneçuela sobre Bolívia. No es pot negar que hi ha coincidències, sobretot pel que fa a la idea d’avançar cap a un món millor, o cap a la integració iberoamericana, però veig molt complicat que en la realitat boliviana arrelés la idea del partit únic. Els processos veneçolà i bolivià són germans, però totalment diferents.

—Com veieu, però, aquesta Sud-amèrica fardada de governs d’esquerra?

—El tomb cap a l’esquerra a Llatinoamèrica és el resultat de tot un procés d’acumulació de frustracions. Es tracta, sens dubte, d’un moment històric, en el qual s’obren noves perspectives, tant pel que respecta a la millora econòmica com a la convivència social. De fet, són velles aspiracions que provenen de les lluites independentistes.

—Sou un exemple d’un membre d’un exèrcit d’alliberament que va lluitar contra la dictadura que governà Bolívia als anys 70, però que després va optar per la via política. Com valoreu que a Amèrica del Sud encara hi hagi forces armades revolucionàries, com per exemple les FARC?

—A Colòmbia hi ha d’haver un procés de pau seriós per a superar la frustració que motiva el fet veure que no s’acaba la violència de les FARC i dels grups paramilitars. Tot i que són dos casos completament diferents, quan a Bolívia es va recuperar la democràcia la gent va entendre que no es podien frustrar les aspiracions democràtiques. A Colòmbia encara no s’ha aconseguit de satisfer del tot aquestes aspiracions.

JORDI PLAY

—De tota manera, en alguns llocs on governen les esquerres, com per exemple a Nicaragua, governada ara pel sandinista Daniel Ortega, hi plana el fantasma de la corrupció. A Bolívia també ha esclatat un escàndol, relacionat amb la companyia Yacimientos Petroliferos. Morales sembla decidit a tallar qualsevol cas de corrupció de soca-rel, però, així i tot, creieu que això li significarà un desgast polític?

—És evident que això li pot portar un desgast polític, a Morales, però els escàndols a Bolívia no són recents. Hi ha hagut més casos de corrupció en el passat. Per això cal assenyalar els corruptes, però també els corruptors. Hi ha empreses privades que durant molt de temps s'han aprofitat dels béns de l'estat. És un problema estructural. És una conseqüència d'aquesta lògica de la societat capitalista on la cosa més important és enriquir-se.

—Sou el president de la comissió de desenvolupament econòmic del Parlament de Bolívia. Com afecta la crisi econòmica mundial i la caiguda del preu del petroli el vostre país?

—Sens dubte, la crisi també afectarà Bolívia, perquè implicarà una reducció dels ingressos provinents de les exportacions de matèries primeres, principalment gas i minerals. Però, d'una altra banda, aquests darrers anys el país ha augmentat les reserves de capital i hi ha hagut un creixement econòmic del 6%. Naturalment, amb la nova situació caldrà fer-hi més inversions, sobretot tecnològiques, per millorar la producció de matèries primeres.

—A Bolívia ha augmentat espectacularment la compra de dòlars per part dels ciutadans, mentre el Banc Central, a diferència de la majoria de països sud-americans, es resisteix a devaluar la moneda, el bolivià. Són adequades les mesures preses pel govern per pal·liar els efectes de la crisi?

—Fa uns dos anys que hi va haver una revaloració del bolivià. El dòlar va baixar i el canvi es va establir en vuit bolivians per cada dòlar. Ara el canvi és d'un a set. En aquest moment la situació ha arribat a un punt límit que, segons el meu parer, és l'ideal. La moneda boliviana ja no baixarà més.

La gent creu que el valor de la moneda caurà, però jo penso que gràcies a les reserves i a les inversions en el sistema productiu es mantindrà. El govern ha aplicat les mesures previstes i la crisi no ens sorprendrà.

—Si no hi ha res de nou, el mes de desembre vinent Evo Morales es presentarà a les eleccions presidencials per optar al segon mandat que li permet la nova constitució. Tenint en compte la crisi econòmica, l'escàndol de corrupció i el conflicte amb els departaments de la mitja lluna, quines possibilitats creieu que té el president Morales de ser reelegit?

—Si l'actual escenari polític es manté, Evo Morales no tindrà rival a les eleccions. L'oposició, tot i que és forta, es troba dividida i no té un lideratge que la uneixi. Tampoc no hi ha cap partit polític amb prou estructura per a plantar-li cara. A més, la gestió del president i l'aprovació de la Constitució permetran al president de capitalitzar encara més el seu prestigi i l'estima que li té el poble bolivià.

Xevi Camprubí